

УДК 327.54(477)

Вонсович О. С.,
кандидат політичних наук, доцент кафедри
міжнародних відносин, ПрАТ «Українсько–
Польський вищий навчальний заклад
«Центрально–Європейський університет»
(Україна, Київ), sefinrof@ipnet.ua

МИРОТВОРЧИЙ ДОСВІД УКРАЇНИ ЯК ФАКТОР ПІДТРИМКИ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Метою даної статті є дослідження миротворчого досвіду України в якості фактора підтримки і забезпечення міжнародної безпеки. Під час написання статті, автором були використані наступні методи: аналіз, синтез, порівняння, індукція, дедукція. Основні одержані висновки полягають в наступному: високі оцінки діяльності наших військовослужбовців в різних регіонах світу дають можливість стверджувати про те, що такі риси як відповідальність та активність дій, визначають основний практичний зміст їх роботи (на підставі цих оцінок Україна отримала статус «контрибутора міжнародної та європейської безпеки» і продовжує утримувати його і сьогодні); українська держава має намір і надалі продовжувати миротворчу діяльність, тим самим виконуючи свої обов'язки перед міжнародним співтовариством та здійснюючи внесок у зміцнення миру та стабільності на нашій планеті.

Ключові слова: миротворча діяльність, міжнародна безпека, Україна, НАТО, співробітництво.

Основною проблемою, яку досліджує автор в даній статті, – є дослідження практичного внеску миротворцями України в процес підтримки і забезпечення міжнародної безпеки. Такими, які раніше не були достатнім чином обгрунтовані, видаються наступні аспекти: сучасна діяльність миротворчих контингентів в різних куточках світу, практичний внесок миротворців в підтримку стабільності та міжнародної безпеки, останні досягнення в контексті запобігання проявам викликів і загроз тощо.

В статті автором були використані матеріали Міністерства оборони України, Посольства України в Сполучених Штатах Америки, Місії України при НАТО, а також ЗМІ. В них було розкрито участь миротворчих контингентів України в таких регіонах, як Косово, Афганістан, Ірак, Кот–Д'Івуар, Ліберія, Демократична Республіка Конго тощо. Також була дана висока позитивна оцінка діяльності українських миротворців.

Метою даної статті – є дослідження миротворчого досвіду України в якості фактора підтримки і забезпечення міжнародної безпеки.

Після здобуття незалежності Україна зробила вагомий внесок у справу зміцнення миру і стабільності в європейському регіоні та у світі в цілому. Починаючи з 1992 року понад 45 тисяч українських військовослужбовців взяли участь у міжнародних миротворчих операціях в різних регіонах планети. Протягом цього часу 51 військовослужбовець Збройних Сил України загинув і понад 100 зазнали поранень, виконуючи свої миротворчі обов'язки [1].

В 1992 році з метою сприяння політичному врегулюванню югославського конфлікту, який став найкровопролитнішим збройним протистоянням у Європі з часів закінчення Другої світової війни, Генеральний секретар ООН звернувся до керівництва нашої держави з проханням щодо надання українського військового контингенту до складу сил ООН в зоні конфлікту. З цією метою протягом 3 тижнів було створено перший український миротворчий підрозділ – 240-й окремий спеціальний батальйон, у формуванні якого брала участь фактично вся Україна [1].

За більш ніж 20 років українські миротворці взяли участь в операціях з підтримки миру в таких регіонах,

як Косово, Боснія і Герцеговина, Східна Славонія, Ангола, Македонія, Гватемала, Таджикистан, Афганістан, Хорватія, Кувейт, Сьєра–Леоне, Придністров'я, Ірак, Ліван, Ефіопія, Еритрея, Грузія, Судан, Кот–Д'Івуар, Демократична Республіка Конго тощо.

За всю сучасну історію вітчизняної армії наймасштабнішою була українська миротворча місія в Іраку, в рамках якої підрозділи Збройних Сил України у 2003 – 2008 роках брали участь в Іракській війні в складі коаліційних військ під проводом США. 5 червня 2003 р. Верховна Рада ратифікувала указ президента про участь українських військ у миротворчій місії в Іраку. Українська бригада вступила в підпорядкування командуванню багатонаціональної дивізії «Центр–Південь», що мала в своїй основі польський контингент військ і була дислокована в провінції Васіт за 140 км. від Багдада. Українські військовослужбовці виконували завдання в наступних населених пунктах: Аль–Кут, Ас–Сувайра, пункт переходу Арафат (форг Бадра) ірано–іракський кордон, Багдад. Перед передислокацією в Ірак в 2003 р. група офіцерів штабу дивізії брала участь у спільних навчаннях багатонаціональних сил в Польщі в м. Щецин [2]. 15 березня 2005 почалось поетапне виведення українського контингенту. Двома рейсами військово–транспортного літака Іл–76 до Миколаєва прибула перша група з майже 140 чоловік, які несли службу в механізованій роті 72–го батальйону поблизу міста Ес–Сувейра [2]. 27 грудня 2005 Ірак покинули останні українські миротворці.

Автор акцентує увагу на тому, що дана місія сприяла не тільки вдосконаленню власного досвіду участі та проведення миротворчої діяльності, але, що найважливіше, – сприяла підтримці і забезпеченню міжнародної безпеки. Після виведення українського контингенту військ з Іраку, їм була надана висока позитивна оцінка з боку керівництва США, а також інших країн–учасниць коаліційних військ. Це в черговий раз засвідчило те, що Україна є одним із найбільш активних контрибуторів міжнародної безпеки.

На сьогоднішній день, одним із основних регіонів миротворчої активності України є африканський континент, де українські військовослужбовці в складі місії ООН сприяють врегулюванню нестабільної ситуації у Ліберії, Демократичній Республіці Конго та Кот–Д'Івуарі.

Для стабілізації ситуації після страшної громадянської війни, яка тривала з 1999 по 2003 рр., керівництвом ООН було прийнято рішення про створення Місії ООН у Ліберії. Вона створювалась для спостереження за дотриманням сторонами конфлікту угоди про припинення вогню; контролем за дотриманням прав людини у цій країні; сприяння процесу роззброєння, демобілізації, реінтеграції та репатріації усіх учасників збройних формувань. Також завданням Місії було забезпечення безпеки, стабільного політичного життя та внутрішнього розвитку країни після громадянської війни. 14 жовтня 2015 р. командувач силами Місії ООН у Ліберії генерал–майор Салиху Завай Уба відвідав розташування 56–го окремого вертолітного загону (ОВЗ) [3]. Основною метою поїздки було знайомство із особовим складом 56–го ОВЗ та з умовами його життєдіяльності, а також перевірка готовності підрозділу до виконання завдань Місії. Він зазначив, що дуже задоволений що в його підпорядкуванні є такий підрозділ, котрий завжди якісно і відповідально виконує свої обов'язки [3].

11 січня 2015 р. базовий табір «Бунія», 18 окремого вертолітного загону Місії ООН зі стабілізації в Демократичній Республіці Конго перевірила інспекція СОЕ (Contingent Owned Equipment) штабу Місії ООН у цій країні [4]. Основною метою роботи інспекції була оцінка справності та наявності майна, автомобільної техніки, засобів життєдіяльності табору, умов проживання особового складу, забезпечення яких покладено на Україну. В ході інспекційних заходів базового табору «Бунія» члени комісії перевірили стан укомплектованості автомобільної техніки, медичного обладнання, засоби зв'язку, а також речове майно та засоби індивідуального захисту миротворців. За підсумками роботи інспекції штабу Місії ООН українські військові вже традиційно отримали високі результати.

В січні 2015 р. помічник командира 56 ОВЗ по зв'язках зі ЗМІ капітан П. Ковальчук повідомив про те, що у лютому 2016 р. українська авіаційна група чисельністю близько 30 осіб, яка має на озброєнні 3 вертольоти Мі-24 і входить до складу 56 окремого вертолітного загону місії ООН у Ліберії, покине Кот-Д'Івуар [5]. Український миротворчий контингент у Кот-Д'Івуарі перебазується до основного табору 56 ОВЗ, який знаходиться біля міжнародного аеропорту Робертс у Ліберії. Виведення українських миротворців пов'язане з істотним скороченням місії ООН у Кот-Д'Івуарі. Військовий контингент, який зараз становить майже 5500 осіб, вже в березні 2016 р. має скоротитися до 4000 [5]. В жовтні 2015 року в Кот-Д'Івуарі відбулися вибори президента, які міжнародна спільнота оцінила як успішні. Також, згідно з даними ООН, економічні показники демонструють зростання, а місцеві влади висловили готовність взяти на себе всі функції з безпеки.

Виходячи з вищевикладеного, автор робить висновок про те, що незалежно від того, в якій точці африканського континенту перебувають українські миротворчі підрозділи, вони завжди отримують високу схвальну оцінку своєї діяльності, що автоматично підвищує рейтинг нашої країни в списку найбільш активних країн світу, які займаються миротворчою діяльністю. Сприяння підтримці миру та безпеки в світі з боку України є одним із найбільш актуальних завдань в сфері міжнародної безпеки.

Україна, як одна з держав-засновниць ООН та відповідальний член міжнародного співтовариства, продовжує відгравати активну роль у миротворчих місіях і по сьогоднішній день, здійснюючи важливий внесок разом з іншими країнами у зміцнення миру та стабільності, врегулювання збройних конфліктів і недопущення виникнення нових осередків напруги.

Такий підхід до участі нашої держави у безпекових процесах сприяє зміцненню її міжнародних позицій та національної безпеки, а також виникненню нових можливостей поглиблення економічної співпраці з відповідними державами. З точки зору Збройних Сил України, позбавлених тягаря безпосередньої участі у збройних конфліктах у якості однієї зі сторін, участь у миротворчих операціях дає можливість ознайомитися з досвідом інших країн в галузі оборонного планування та реформування збройних сил, а також набути навиків всебічного забезпечення активних військових дій.

Україна є єдиною країною серед держав-партнерів НАТО, яка брала участь в усіх основних операціях та місіях Альянсу. На даному етапі український національний

контингент та персонал виконують завдання у складі Тренувально-дорадчої місії НАТО «Рішуча підтримка» в Ісламській Республіці Афганістан та Багатонаціональних сил НАТО (КФОР) у Косово, Республіка Сербія. Також здійснюється підтримка морської операції НАТО «Активні зусилля».

25 червня 2015 р. міністр оборони України С. Полторак під час засідання Північноатлантичної ради на рівні міністрів оборони з країнами-контрибуторами місії Альянсу в Ісламській Республіці Афганістан «Рішуча підтримка» заявив про участь нашої держави в цій місії, не дивлячись на складну внутрішньополітичну ситуацію [6]. Він також висловив упевненість в тому, що досвід, отриманий військовослужбовцями Збройних сил України в коаліційних силах під егідою НАТО в Афганістані, сприятиме посиленню національної обороноздатності та напрацюванню спільної тактики дій української армії з силами НАТО [6]. Основні завдання українського національного персоналу в рамках Місії полягають в наступному: ведення інженерної розвідки шляхів руху, об'єктів та місцевості; виконання заходів з протидії застосуванню саморобних вибухових пристроїв та знешкодження вибухонебезпечних предметів; чергування у складі сил зведеного загону швидкого реагування; надання спеціальної підтримки діяльності литовського національного елемента забезпечення [7].

Завданнями національного контингенту в рамках Багатонаціональних сил НАТО (КФОР) у Косово є наступні: забезпечення безпечного та безперешкодного пересування військ КФОР шляхом виконання завдань з ліквідації штучних перешкод на маршрутах висування, розчищення доріг від завалів і руйнувань із залученням важкої інженерної техніки; розвідка, розмінування та знешкодження вибухонебезпечних предметів, у тому числі саморобних вибухових пристроїв; організація та проведення заходів мінної безпеки в інтересах сил КФОР [8]. Національний контингент виконує завдання у складі багатонаціональної бойової групи «Схід» (провідна країна – США). 15 квітня 2013 р. відбулось вручення нагород від Північноатлантичного альянсу українським військовослужбовцям, які виконують миротворчі завдання у складі багатонаціональної бойової групи «East» сил КФОР [9]. Ця подія є свідченням визнання професіоналізму українських миротворців на світовому рівні.

Операція «Активні зусилля» являє собою військово-морську операцію НАТО. Проводиться у Середземному морі і призначена для запобігання пересування терористів або зброї масового знищення. Вона також направлена на підвищення безпеки судноплавства в цілому. 8 січня 2014 р. повернувся до м. Севастополь український корвет «Тернопіль», який брав участь в антитерористичній операції НАТО «Активні зусилля» [10]. Він в рамках середземноморського походу пройшов майже 4500 морських миль, операційні офіцери опитали 75 суден та виявили одне підозріле судно. Вцілому, участь кораблів і підрозділів ВМС ЗС України в операції «Активні зусилля», сприяє зміцненню безпеки нашої держави, справі попередження проявів міжнародного тероризму в регіоні, створює умови для прискорення процесу практичної інтеграції України до європейських структур, у першу чергу – до НАТО.

Висновки. Більш ніж 20-річний миротворчий досвід України є важливою складовою процесу підтримки

і забезпечення міжнародної безпеки. Високі оцінки діяльності наших військовослужбовців в різних регіонах світу дають можливість стверджувати про те, що такі риси як відповідальність та активність дій, визначають основний практичний зміст їх роботи. На підставі цих оцінок Україна отримала статус «контрибутора міжнародної та європейської безпеки» і продовжує утримувати його і сьогодні. Враховуючи складну фінансову та внутрішньополітичну ситуацію в країні, чисельність контингентів була скорочена, але і за таких умов українські миротворці залишаються відданими своїй справі. На сьогоднішній день питання боротьби із такими викликами та загрозами міжнародній безпеці як: тероризм, екстремізм, транснаціональна злочинність, нелегальна міграція, незаконний обіг наркотиків, поширення епідемії та ряд інших є надзвичайно актуальними в порядку денному діяльності світового співтовариства. Виходячи з цього, миротворча діяльність, як один із превентивних засобів попередження прояву різного роду негативних явищ, повинен і надалі залишатись ключовим для підтримки миру, безпеки та стабільності в світі.

Українська держава має намір і надалі продовжувати миротворчу діяльність, тим самим виконуючи свої обов'язки перед міжнародним співтовариством та здійснюючи внесок у зміцнення миру та стабільності на нашій планеті.

Подальше дослідження даної проблематики сприятиме глибшому розумінню сутності миротворчої діяльності України в контексті підтримки і забезпечення міжнародної безпеки. Подальший практичний внесок нашої держави в розбудову міжнародної безпеки сприятиме покращенню міжнародного іміджу та розширенню стратегічного співробітництва. Виходячи з цього, актуальність даної теми в подальшому залишатиметься високою. Матеріали даної статті можуть слугувати основою для подальших розробок в цьому напрямі.

Список використаних джерел

1. Миротворча діяльність України [Електронний ресурс] / Посольство України в Сполучених Штатах Америки. – Режим доступу: <http://usa.mfa.gov.ua/ua/press-center/news/17905-mirotvorcha-dijalynisty-ukrajini> (15.02.2014). – Назва з екрану.
2. Війна в Іраку [Електронний ресурс] / Український мільярдний портал. – Режим доступу: <http://mil.in.ua/encyclopediya/zsu/2010-08-02-09-05-03/2010-08-02-09-07-49/1170-ulan53> (02.08.2010). – Назва з екрану.
3. Командувач силами Місії ООН у Ліберії високо оцінив роботу українських миротворців [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Міністерства оборони України. – Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/news/2015/10/11/komanduvach-silami-misii-oon-u-liberii-visoko-ocziniv-robotu-ukrainskih-mirotvorcziv/> (11.10.2015). – Назва з екрану.
4. Військовослужбовці табору «Бунія» національного контингенту в ДР Конго успішно пройшли інспекцію штабу Місії ООН [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Міністерства оборони України. – Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/news/2014/04/28/vijskovosluzhbovczi-taboru-buniya-nacjonalnogo-kontingentu-v-dr-kongo-uspishno-projshli-inspekcziju-shtabu-misii-oon/> (28.04.2014). – Назва з екрану.
5. Український миротворчий контингент залишає Кот-Д'Івуар [Електронний ресурс] / «Дзеркало тижня». – Режим доступу: http://dt.ua/WORLD/ukrayinskiy-mirotvorchij-kontingent-zalishaye-kot-d-ivuar-197070_.html (19.01.2016). – Назва з екрану.
6. Україна долучилась до дорадчо-тренувальної місії НАТО в Афганістані [Електронний ресурс] / «Західна інформаційна корпорація». – Режим доступу: http://zik.ua/news/2015/06/25/ukraina-doluchylas-do-doradchotrenovalnoi-misii-nato-v-afganistani_602184 (25.06.2015). – Назва з екрану.
7. Участь України у миротворчих операціях під проводом Альянсу [Електронний ресурс] / Місія України при НАТО. – Режим

доступу: <http://nato.mfa.gov.ua/ukraine-nato/contribution>. – Назва з екрану.

8. Участь Збройних Сил України у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Міністерства оборони України. – Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/diyalnist/mirotvorchist/uchast-zbrojnih-sil-ukraini-u-mizhnarodnih-operacziyah-z-pidtrimannya-miru-i-bezpeki.html>. – Назва з екрану.

9. НАТО нагородив українських миротворців у Косово медалями [Електронний ресурс] / «Західна інформаційна корпорація». – Режим доступу: http://zik.ua/news/2013/04/15/nato-nagorodyv-ukrainskykh-myrotvortsiv-u-kosovo-medalyamy_404301 (15.04.2013). – Назва з екрану.

10. Завтонов О. Досвід, помножений на «Активні зусилля» [Електронний ресурс] / «Морська держава». – Режим доступу: http://fleet.sebastopol.ua/morskaya_derjava/2013-62/dosvid_pomnozenij_na_aktivni_zusillja/ (08.01.2014). – Назва з екрану.

References

1. Myrotvorcha diialnist Ukrainy [Elektronnyi resurs] / Posolstvo Ukrainy v Spoluchenykh Shtatakh Ameriky. – Rezhym dostupu: <http://usa.mfa.gov.ua/ua/press-center/news/17905-mirotvorcha-dijalynisty-ukrajini> (15.02.2014). – Nazva z ekranu.
2. Viina v Iraku [Elektronnyi resurs] / Ukrainskyi miliardnyi portal. – Rezhym dostupu: <http://mil.in.ua/encyclopediya/zsu/2010-08-02-09-05-03/2010-08-02-09-07-49/1170-ulan53> (02.08.2010). – Nazva z ekranu.
3. Komanduvach sylamy Misii OON u Liberii vysoko otsyniv robotu ukrainskykh myrotvortsiv [Elektronnyi resurs] / Ofitsiinyi veb-sait Ministerstva oborony Ukrainy. – Rezhym dostupu: <http://www.mil.gov.ua/news/2015/10/11/komanduvach-silami-misii-oon-u-liberii-visoko-ocziniv-robotu-ukrainskih-mirotvorcziv/> (11.10.2015). – Nazva z ekranu.
4. Viiskovosluzhbovtsi taboru «Bunija» natsionalnogo kontynhentu v DR Konho uspishno proishly inspektsiiu shtabu Misii OON [Elektronnyi resurs] / Ofitsiinyi veb-sait Ministerstva oborony Ukrainy. – Rezhym dostupu: <http://www.mil.gov.ua/news/2014/04/28/vijskovosluzhbovczi-taboru-buniya-nacjonalnogo-kontingentu-v-dr-kongo-uspishno-projshli-inspekcziju-shtabu-misii-oon/> (28.04.2014). – Nazva z ekranu.
5. Ukrainskyi myrotvorchij kontynhent zalishae Kot-Dlvar [Elektronnyi resurs] / «Dzerkalo tyzhnia». – Rezhym dostupu: http://dt.ua/WORLD/ukrayinskiy-mirotvorchij-kontingent-zalishaye-kot-d-ivuar-197070_.html (19.01.2016). – Nazva z ekranu.
6. Ukraina doluchylas do doradcho-trenovalnoi misii NATO v Afganistani [Elektronnyi resurs] / «Zakhidna informatsiina korporatsiia». – Rezhym dostupu: http://zik.ua/news/2015/06/25/ukraina-doluchylas-do-doradchotrenovalnoi-misii-nato-v-afganistani_602184 (25.06.2015). – Nazva z ekranu.
7. Uchast Ukrainy u myrotvorchykh operatsiiah pid provodom Aliansu [Elektronnyi resurs] / Misiiia Ukrainy pry NATO. – Rezhym dostupu: <http://nato.mfa.gov.ua/ukraine-nato/contribution>. – Nazva z ekranu.
8. Uchast Zbroinykh Syl Ukrainy u mizhnarodnykh operatsiiah z pidtrymannia myru i bezpeky [Elektronnyi resurs] / Ofitsiinyi veb-sait Ministerstva oborony Ukrainy. – Rezhym dostupu: <http://www.mil.gov.ua/diyalnist/mirotvorchist/uchast-zbrojnih-sil-ukraini-u-mizhnarodnih-operacziyah-z-pidtrimannya-miru-i-bezpeki.html>. – Nazva z ekranu.
9. NATO nahorodyv ukrainskykh myrotvortsiv u Kosovo medaliamy [Elektronnyi resurs] / «Zakhidna informatsiina korporatsiia». – Rezhym dostupu: http://zik.ua/news/2013/04/15/nato-nagorodyv-ukrainskykh-myrotvortsiv-u-kosovo-medalyamy_404301 (15.04.2013). – Nazva z ekranu.
10. Zavtonov O. Dosvid, pomnozhnyi na «Aktivni zusyillia» [Elektronnyi resurs] / «Morska derzhava». – Rezhym dostupu: http://fleet.sebastopol.ua/morskaya_derjava/2013-62/dosvid_pomnozenij_na_aktivni_zusillja/ (08.01.2014). – Nazva z ekranu.

Vonsovych O. S., PhD in Political Science, associate professor of international relations department of Private Joint Stock Company «Higher educational institution «Kyiv Academy for the Humanities» (Ukraine, Kyiv), sefinrof@ipnet.ua

The peacekeeping experience of Ukraine as a factor of support and international security

The aim of this article is to study Ukraine's peacekeeping experience as a factor of supporting and provision of international security. During writing, the author used the following methods: analysis, synthesis, comparison, induction, deduction. The

main obtained conclusions are as follows: high scores of activity of our soldiers in various parts of the world make it possible to assert that traits such as responsibility and activity of actions determine the basic practical content of their work (on the basis of these estimates, Ukraine has received the status of «contributor of international and European security» and continues to hold it today); Ukraine intends to continue its peacekeeping activities, thus fulfilling its obligations to the international community and making a contribution to strengthening peace and stability on our planet.

Keywords: peacekeeping activity, international security, Ukraine, NATO, cooperation.

Вонсович А. С., кандидат политических наук, доцент кафедры международных отношений, ЧАО «Украинско-Польское высшее учебное заведение «Центрально-Европейский университет» (Украина, Киев), sefinrof@ipnet.ua

Миротворческий опыт Украины как фактор поддержки и обеспечения международной безопасности

Целью данной статьи является исследование миротворческого опыта Украины в качестве фактора поддержки и обеспечения международной безопасности. Во время написания статьи, автором были использованы следующие методы: анализ, синтез, сравнение, индукция, дедукция. Основные полученные выводы состоят в следующем: высокие оценки деятельности наших военнослужащих в разных регионах мира дают возможность утверждать о том, что такие черты как ответственность и активность действий, определяют основное практическое содержание их работы (на основе этих оценок Украина получила статус «контрибутора международной и европейской безопасности» и продолжает удерживать его и сегодня); украинское государство намеревается и дальше продолжать миротворческую деятельность, тем самым выполняя свои обязательства перед международным сообществом и делая вклад в укрепление мира и стабильности на нашей планете.

Ключевые слова: миротворческая деятельность, международная безопасность, Украина, НАТО, сотрудничество.

* * *

УДК 327(477):323.28(470)

Черник П. П.,
кандидат політичних наук, доцент, начальник
кафедри іноземних мов та військового перекладу,
Національна академія сухопутних військ
ім. гетьманів Петра Сагайдачного
(Україна, Львів), perto.chernyk@ukr.net

ТЕПЕРІШНЄ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКЕ ПРОТИСТОЯННЯ В РОЗРІЗІ ГЛОБАЛЬНОЇ ГЕОПОЛІТИКИ

Комплексно проаналізовано геополітичні аспекти російської інтервенції в Україну весною 2014 року. Доведено, що геополітичне положення України відіграє ключову роль не тільки у прагненні Росії відновити власний статус у якості світової держави, а й загалом впливає на стабільність балансу світових сил. З'ясовано, що геостратегічні цілі, в тому вигляді як ставила перед собою Російська Федерація, на разі не реалізовані. Розглянуто можливі сценарії розвитку конфлікту та його наслідки для сучасного укладу міжнародної системи. Визначено, що потрібні системні загрози, котрі несе дане протистояння українській державі, саме через цей конфлікт Україна має унікальний шанс перетворитися з суб'єкта в повноцінний об'єкт світової політики та перейти на якісно новий щабель розвитку. Методологічний інструментарій дослідження склали досягнення таких наук як геополітика та теорія міжнародних відносин.

Ключові слова: геополітичне положення, світовий баланс сил, геостратегічні цілі, національні інтереси, міжнародна система.

Після Другої світової війни постало питання врегулювання чи впорядкування світу. Тогочасний світ був двополярним: США – СРСР. У 1991 році світ став однополярним. На той час ще не було такого потужного Європейського союзу, який формально постав 1993 року, проте потужним геополітичним гравцем став на межі 2000–их. Росія була в руїні. Китай виходив з комуністичного колапсу. «Американський лад» тривав до того часу, поки не появились ці два потужні економічні і геополітичні гравці. Сьогодні світ нагадує трикутник: США–ЄС–Китай [4].

Для того, щоб зрозуміти, що зараз відбувається в Україні і які геополітичні наслідки матимуть ці події, потрібен екскурс до того «status quo», в якому 22 роки

перебувала і Україна, і весь світ. На наших очах це геополітичне «status quo» руйнується. Тобто, не тільки В. Путін з його агресією щодо України, не лише українські протести на «Майдані», але й об'єктивні економічні зміни, зміщення економічного центру світу [5].

З огляду на те, що Європейський Союз ще не є остаточно усталеною структурою ні щодо форми, ні щодо своїх меж, ні щодо наповнення – називатимемо його проектом ЄС. Проект ЄС має доволі розбудовану периферію – країни, які так чи інакше беруть участь в цьому великому геополітичному проекті. Прагматичність інтересів ЄС у стратегії «сусідства» відносно України визначається декількома чинниками: формуванням на своїх східних кордонах поясу стабільності й безпеки; відсутністю в ЄС чіткої та узгодженої концепції європейського інтеграційного процесу, а також загального бачення майбутнього Єдиної Європи [9, с. 327–329]. Розширений ЄС сам ніяк не може визначити оптимальний погоджений варіант чергового етапу поглиблення євроінтеграції. За нинішніх умов ЄС не готовий прийняти в свої лави нові держави, в тому числі Україну [3, с. 45]. Інтеграція може здійснюватися за сприятливіших внутрішніх і зовнішніх обставин (успішні реформи в самому ЄС). Тому, враховуючи цю периферію інтересів ЄС, ми можемо говорити про «проект ЄС+».

«Новий Китай» також перебуває у процесі трансформації та проектування. Мова йде не лише про його ревізійніську риторичку (Тайвань) чи економічну практику (Гонконг, Макао). Значною мірою Китай відбудовує свої суто китайські зв'язки, скажімо з Сінгапуром, але разом з тим розбудовує свою систему інтересів по цілому світі. Тому, враховуючи цю периферію інтересів та впливів «Нового Китаю», ми можемо говорити про «проект Китай+» [5].

Ну і звичайно США як світова держава. За останні періоди було різне сприйняття США самих себе. Були спроби «вийти з себе», користатися розпадом СРСР, економічними проблемами Китаю, не сформованістю ЄС і вибудувати монополярний світ. Таку геополітичну конструкцію можна назвати проектом тому, що вона доволі динамічно змінювалася – якийсь час до неї було залучено шлейф центральноевропейських країн тощо. Однак, були періоди концентрації на внутрішніх проблемах. Особливо при першій каденції президента Б. Обами. Отже, ми можемо говорити про «проект США+» [5].

Саме в такому розрізі побудоване дане дослідження, яке має виключно актуальний характер. Адже ж без розуміння реалій світової геополітики неможливо побудувати правильну стратегію захисту національних інтересів на зовнішній арені, особливо в умовах фактичного воєнного протистояння України та Росії.

Мета роботи – комплексний аналіз геополітичних передумов російської інтервенції в Україну весною 2014 року.

Об'єктом дослідження є глобальний вимір російсько–української війни 2014–2015 років та її наслідки для сучасної міжнародної системи.

Предметом дослідження є цілі та завдання російської стратегії щодо інтервенції в Україну, комплекс зовнішньополітичних інструментів Російської Федерації у нарощуванні конфлікту.

Методологічний інструментарій дослідження склали досягнення таких наук як геополітика і теорія